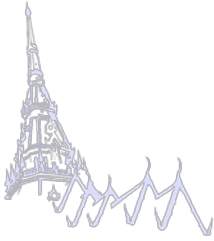

จิตสำนึก : การแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย

Conscious: Tackling Corruption in Thai Society

ลำเริ่ง ราชฉวาง

Samrerng Ratchawang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email 6226504023@mcu.ac.th

Received June 10, 2024; Revised June 20, 2024; Accepted June 30, 2024

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยถือเป็นปัญหาเรื้อรังที่นับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ เป็นปัญหาลำดับต้น ๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เนื่องจากเกิดขึ้นทุกภาคส่วนในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคการเมือง ภาคราชการ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักถูกมองจากภายนอกสังคมว่าเป็นองค์กรที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชัน การที่จะแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้นั้นจะต้องใช้วิธีการเข้าช่วย โดยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง หรือร่วมกันแก้ไขด้วยมวลรวมของประชาชนทุกฝ่าย โดยมีทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎีแตกต่างกันออกไป เช่น ทฤษฎีการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง โดยมีหลักการตรวจสอบอำนาจรัฐ คือ เป็นการตรวจสอบอำนาจรัฐโดยองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนพลเมือง หลักนิติรัฐ คือ รัฐที่ปกครองภายใต้กฎหมายควบคุม หรือภายใต้กฎหมายที่เที่ยงธรรม เป็นต้น

บทความทางวิชาการนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางของการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไว้ 2 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคล โดยการสร้างภูมิคุ้มกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และการสร้างจิตสำนึกโดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาล้วนมีปรากฏหรือมีอยู่แล้วในสังคมไทย เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมือง การพัฒนาชาติและสังคมที่ดีในทุก ๆ ภาคส่วนของสังคมไทย

คำสำคัญ: จิตสำนึก; การทุจริตคอร์รัปชัน; สังคม

Abstract

In the present, the corruption in Thailand is considered a chronic problem and become the more severe and complex problems and has wide-ranging impacts. Especially, the national security is one of the top problems that hinders the country's development in terms of

economics, society and politics, because it happened in every sector in Thai society, and even it is the political sector, the government sector, especially local government organizations. They are often viewed outside of the society as organizations that facilitate on the corruption. To solve the corruption problem, the right methods must be used to help and enlarged to the people by creating citizenship consciousness or collaboratively participation to solve the problem with the masses of the people on all parts. There are many different theories, such as the theory of creating citizenship consciousness. With the principle of checking state power, it is a check on state power by organizations in several parts of the government, private, and civil society sectors. With the rule of law, a state is governed by controlled laws or under just laws, etc.

In this academic article, the author has presented guidelines for solving corruption problems in the two levels: the individual level by building people's immunity in political participation and creating awareness to integrate the Buddhist principles and promote the various concepts mentioned as above appeared. Mechanism for goodness resisting of the corruption would be built in Thai culture with the well-management system and the nation progressively development in every part of Thailand's organizations.

Keywords: Consciousness; Corruption; Thai society

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงสังคม ความคิดเหล่านี้จะมีความหลากหลายและสามารถเปลี่ยนแปลงตามเหตุการณ์และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การหลีกเลี่ยงทุจริตคอร์รัปชันมักจะเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนของสังคมของไทยแล้วในความคิดที่มองด้วยสายตาหลาย ๆ คนอาจจะมองได้หลาย ๆแง่มุมมอง ไม่ว่าจะเป็นสังคมของการเอื้ออาทรด้วยความที่เป็นสังคมอันดีงาม ของการอุปถัมภ์เหล่านี้ เป็นต้นหรือถ้าเรามองอีกอีกมุมหนึ่งของสังคมไทย ก็จะมีพบเจออีกหลาย ๆ ปัญหา เช่น ปัญหาการขาดจิตสำนึกทางการเมือง ปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกัน และปัญหาทางเศรษฐกิจเหล่านี้ เป็นต้น แต่อีกปัญหาหนึ่งที่ประชาชน พลเมืองไทยอาจจะลืมนึกถึงหรือยังไม่ให้ความสำคัญมากเท่าที่ควรต่อปัญหานี้ นั่นคือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) ประชาชนพลเมืองหลาย ๆ ท่านอาจจะมองว่า ไม่สำคัญ เพราะอาจจะคิดว่า ไม่ใช่ปัญหาของตัวเองจึงได้มองข้ามในสิ่งที่เกิดขึ้น หรือบ้างก็อาจจะคิดว่า ไม่ใช่เรื่องใกล้ตัวทำให้เกิดความเชื่อใจ และยังมีความคิดบางความคิดมองว่า สามารถยอมรับได้ ถ้ามีการทุจริตคอร์รัปชันแต่ประเทศชาติเจริญ แต่หากย้อนกลับมาคิด วิเคราะห์ แยกแยะ พิจารณาดูให้ดีแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น คือ การทุจริตคอร์รัปชันนี้นั้น นับว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชน พลเมืองของเรามากมายทีเดียว คำว่า “การทุจริตคอร์รัปชัน” นิยามความได้กว้างขวางมาก

ยกตัวอย่างเช่น การทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบาย การรับส่วย อื่น ๆ หลากหลายช่องทาง การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น โดยแต่ละความหมายนั้นล้วนให้ความหมายในภาพลบทั้งสิ้น จะแก้ปัญหาคอร์รัปชันนั้น จะต้องใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีเพื่อเข้าช่วย หรือร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการมีส่วนร่วมจากหลาย ๆ ภาคส่วนเข้ามาร่วมกันแก้ไข โดยมีกรอบแนวคิด หลาย ๆ แนวคิด หรือหลาย ๆ วิธีการเข้ามาช่วยเหลือ เช่น หลักนิติรัฐ คือ รัฐที่ปกครองภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือการบังคับใช้กฎหมายเข้ามาควบคุม รวมทั้งหลักการควบคุมตรวจสอบอำนาจรัฐ คือ เป็นการตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยใช้ขบวนการจากภาคประชาชนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเหล่านี้ เป็นต้น (พระปลัดเทียน พลุฑโท, 2552)

บทความทางวิชาการนี้ได้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน (Corruption) ที่มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Corruption เป็นคำที่รู้จักกันดีทั่วไปมานาน แต่ความหมายของคำนี้มีหลากหลายต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ หลักการหรือมุมมองในทางศีลธรรม ทางการเมืองหรือทางเศรษฐศาสตร์ ในมุมมองของพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น คอร์รัปชัน อาจจัดเป็นอาชญากรรม (crime) ประเภทหนึ่ง ในบางกรณีคอร์รัปชันอาจจะถูกมองในความหมายที่แคบและต่างจากการโกง ยกยอก รีดไถ การขู่ โดยมองว่า คอร์รัปชันเป็นการกระทำของคนสองฝ่ายที่หาประโยชน์ร่วมกันจากฝ่ายที่สาม (Bowles, 1999)

โดยสรุป คอร์รัปชัน เป็นการกระทำที่มีการใช้อำนาจ หรือการให้สินบน ที่อาจจะผิดหรือไม่ผิดกฎหมายก็ได้ แต่มีเจตนาให้ได้รับประโยชน์อันไม่สมควรจะได้ และคอร์รัปชันนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยการคอร์รัปชันในภาคเอกชนอาจหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจหรือตำแหน่งที่ได้มาจากผู้ถือหุ้นในการดำเนินงานของบริษัทเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง

ปัญหาคอร์รัปชัน (Corruption) เป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในเกือบทุกประเทศทั่วโลก มีผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคม ทำลายประชาธิปไตย บางประเทศตกไปอยู่ในค่ายคอมมิวนิสต์ เพราะการ คอร์รัปชัน (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2518)

ชาวญี่ปุ่นเรียกการคอร์รัปชันว่า "โอโชกุ" โอโชกุ (Oshoku) งานสกปรก (dirty job)

ชาวจีน เรียกว่า "ตันวู" (tan wu) หมายถึง ความละโมภอยากได้ในทางที่ไม่บริสุทธิ์ (greedy impurity) (อุทัย หิรัญโต, 2517)

การคอร์รัปชัน (Corruption) หมายถึง

1. การกระทำที่ขัดต่อศีลธรรม ความซื่อสัตย์ คุณธรรม ความดีต่าง ๆ
2. การกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือบริสุทธิ์
3. การกระทำที่เกิดจากการให้สินบนอำมิสินจ้าง ซึ่งผิดต่อกฎเกณฑ์ กฎหมายหรือระเบียบ

ประเพณี (Webster's Seventh New Collegiate Dictionary, 1963)

การคอร์รัปชัน (Corruption) หมายถึง การทุจริตคดโกง โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ อิทธิพล และอำนาจที่ตนมีอยู่ หาผลประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวก หรือ หมายถึง การฉ้อราษฎร์บังหลวง ในระบบราชการ (ฉันทลดา พิชิตบัญชาการ, 2526)

สรุปได้ว่า คอร์รัปชัน หรือฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นคำที่มีความหมายทางการเมืองและสังคมที่ซับซ้อน และอาจมีการตีความหลายแบบตามแต่บุคคลหรือกลุ่มคนที่ใช้งานคำนี้ นักฉ้อราษฎร์ บังหลวง คือ กลุ่มหรือบุคคลที่ต่อต้านหรือต่อต้านระบบทางการเมืองหรือสถาบันทางสังคม พวกเขามักเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปในระบบปัจจุบัน การฉ้อราษฎร์บังหลวงอาจมีหลายแนวทางทั้งทางการเมืองและทางสังคม การต่อสู้และตรวจสอบ การต่อสู้และการตรวจสอบการฉ้อราษฎร์บังหลวง มักจะแตกต่างกันตามวิธีการที่กำหนดขึ้นในแต่ละสังคม อาจมีการใช้วิธีการทางการเมืองหรือการต่อสู้ทางสังคม เพื่อร้องเรียนหรือส่งเสริมความเห็นต่าง ๆ และบางครั้งอาจจะมีการใช้การชุมนุมหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบทางสังคม เพื่อแสดงถึงความไม่พอใจและการต่อต้านต่อระบบปัจจุบัน

การทุจริตคอร์รัปชันนั้นมีหลากหลายประเภทแต่ที่สำคัญมีอยู่ 3 ประเภท

ประเภทแรก การคอร์รัปชันขนาดเล็กน้อย (petty corruption) คือ การรับเงินที่ไม่ชอบธรรมหรือไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนัก เพื่อดำเนินการบางอย่างให้กับผู้ที่ให้เงิน

ประเภทที่สอง การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (big corruption) ซึ่งมักเป็นการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ระดับสูง ที่รับเงินในรูปแบบของสินบนเป็นเงินจำนวนสูง และโครงการใหญ่ ๆ เช่น บริษัทต่าง ๆ

ประเภทที่สาม คือ การให้ของขวัญ (gift) เป็นการคอร์รัปชันอีกประเภทหนึ่ง เป็นการให้ตอบแทนในรูปแบบสิ่งของ หรือการให้ตอบแทนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเชิญไปรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นการพยายามสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิด (ACT, 2560)

สาเหตุของคอร์รัปชัน

1. คนในสังคมส่วนใหญ่ นับถือความร่ำรวย ย่อมเป็นแรงจูงใจในการแสวงหาเงินทอง
2. ค่านิยมแบบนิยมพวกพ้องและเครือญาติ ความสัมพันธ์ในเชิงผลประโยชน์
3. ระบบอุปถัมภ์หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับลูกน้อง สร้างลูกน้องไว้ช่วยเหลือตนในเรื่องต่าง ๆ
4. ระบบการควบคุมและตรวจสอบที่ขาดประสิทธิภาพ
5. สภาพทางการเมืองที่มีการแข่งขันอย่างเข้มข้น เพื่อช่วงชิงตำแหน่งทางการเมืองและผลประโยชน์ (ACT, 2560)

รูปแบบของการคอร์รัปชัน

1. การทุจริตในการซื้อจัดจ้าง การทุจริตในเรื่องเหล่านี้มีตั้งแต่การเรียกรับเงินสินบน ค่านายหน้า หรือการตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ในการอนุมัติคำร้องเพื่อดำเนินกิจการต่าง ๆ

2. การทุจริตโดยการยกยอกทรัพย์ ของทางราชการหรือการทุจริตในการเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล และค่าเช่าบ้าน เช่น การใช้พาหนะของราชการ โดยเบิกค่าพาหนะ หรือการเบิก เบี้ยเลี้ยงเกินวันเวลาที่ปฏิบัติจริง หรือ การเบิกค่าเช่าบ้าน แต่ไม่ได้เช่าบ้านจริง

3. การทุจริตโดยการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์อื่นในการแต่งตั้งข้าราชการ ในการเลื่อนตำแหน่ง หรือการโยกย้ายไปในพื้นที่ ที่อยากไป โดยการให้ค่าตอบแทน หรือเรียกว่า การซื้อ

4. การซื้อขายเสียงและการให้ผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง การทุจริตเช่นนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการคอร์รัปชันทางการเมือง เช่น การให้เงิน สิ่งของ แก่หัวคะแนนเสียง (ACT, 2560)

การทุจริตคอร์รัปชันในกรณีต่าง ๆ

การคอร์รัปชันอาจจะใช้วิธีการโกงหลายรูปแบบทำไปพร้อม ๆ กัน อย่างสลับซับซ้อน ได้การเมืองไทยหากดูในวันนี้แทบเชื่อใครไม่ได้เลยว่า เป็นนักการเมืองจะไม่คอร์รัปชัน ดูเหมือนใครมาเล่น การเมืองตั้งแต่จะทำโกงตั้งแต่ต้นถึงปัจจุบัน ใครเข้ามาเล่นการเมืองเสียคน เพราะถูกมองเข้ามาแสวงหาอำนาจ ผลประโยชน์เพื่อคอร์รัปชัน แต่ภาพพจน์ของนักการเมืองก็ไม่ได้เป็นแบบนั้นเสมอไป นักการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่นที่ดีมีจำนวนมากน่าชื่นชม ในขณะเดียวกันภาพพจน์ นักการเมืองทำมาหากินบนประโยชน์มีมาก เช่นกัน สำหรับนโยบายพรรคการเมืองปัจจุบันนี้ ผู้ก่อตั้งเว็บไซต์เครือข่ายข้อมูล คอร์รัปชันทางนโยบายสูง มาก ซึ่งนักวิจัยของเครือข่ายข้อมูลการเมืองไทยได้ทำการประมวลค่าใช้จ่ายของแต่ละพรรคการเมืองประกาศ ตามป้ายหาเสียงข้างถนน โดยหากมีการทำตามที่ได้พูดไว้ ดังที่ (จรัส สุวรรณเวลา, 2562)

สรุปได้ว่า การทุจริตทางการเมือง เกิดขึ้นเมื่อผู้มีอำนาจในการปกครองหรือการเมืองใช้อำนาจ ของตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการรับสินบน การส่งเสริมการเลือกตั้งที่ไม่ธรรม หรือการทำร้าย สิทธิและเสรีภาพของประชาชน การทุจริตทางธุรกิจ เกิดขึ้นในกระบวนการทางธุรกิจ เช่น การให้สินบน หรือสิ่งของในการทำธุรกิจ การทำธุรกรรมที่ไม่ธรรม หรือการส่งเสริมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม การทุจริต ทางรัฐ เกิดขึ้นในหน่วยงานรัฐ, การบริหารราชการ, หรือกระบวนการรัฐธรรมนูญ เช่น การรับสินบน ที่จะประสานงาน การใช้อำนาจเพื่อได้รับประโยชน์ส่วนตัว หรือการทำร้ายสิทธิของประชาชนในการบริการ รัฐ ดังนั้นการทุจริตมีผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีนายทุนความยุติธรรม และความสมบูรณ์ของระบบ การปกครอง การต่อสู้กับการทุจริตต้องได้รับการสนับสนุนจากนโยบายที่เข้มงวดจากการศึกษา และการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในสังคม

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสังคมไทย

สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันที่ มาจากภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม อธิบายว่า มีความสัมพันธ์ อย่างใกล้ชิดกับ มูลเหตุภายใน ทั้งเรื่องโอกาส สิ่งจูงใจและความซื่อสัตย์สุจริตการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นค่าจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์ รวมถึงการให้ความสำคัญ กับระบบควบคุมและการตรวจสอบที่เข้มงวด ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. มูลเหตุจากด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ซึ่งนักวิชาการจำนวนมากมีความเห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันนี้สืบเนื่องมาจากรายได้ไม่ได้สัดส่วนกับค่าครองชีพ รายได้จึงเป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากสภาพสังคมไทยทุกสมัยมีปัญหาด้านความแตกต่างในฐานะของบุคคล การดิ้นรนต่อสู้จึงไม่มีขอบเขตว่า สุจริตหรือทุจริต รายรับของข้าราชการไทยโดยเฉพาะ ข้าราชการระดับล่างจะมีรายได้ต่างกันอย่างมากมายในขณะค่าครองชีพสูงขึ้นเรื่อย ๆ ข้าราชการต้องต่อสู้ดิ้นรนต่อสู้ เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ประกอบกับนักธุรกิจมักตัดความรำคาญจนกลายเป็นธรรมเนียมว่า เวลาไปติดต่อกับราชการต้องมีสินบนไปให้ การเกิดโครงการใหญ่ ๆ ของรัฐจำนวนมากเป็นการทำให้ ข้าราชการและพ่อค้านักธุรกิจร่วมมือกันหาผลประโยชน์รวมทั้งเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทรัพยากรของชาติมีจำกัด จึงได้มีบุคคลวิ่งเต้นกันมาก และก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นในวงราชการ (สภาวิจัยแห่งชาติ, อย่างไรก็ตาม ธานินทร์กรวิเชียรกล่าวว่า นักวิชาการหลายท่านเห็นว่า ความคิดนี้ไม่เป็นจริงเสมอไป เพราะยังมีผู้ที่ยากจนอีกจำนวนมากไม่น้อยที่ปฏิบัติตนน่า นับถือ แม้จะมีฐานะยากจนอยู่ก็ตาม ตรงกันข้ามกับคนที่มีฐานะบางคนกลับทำการทุจริตคอร์รัปชันอย่าง ปราศจากความอับอาย (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2509)

2. มูลเหตุจากด้านการเมือง ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติ ได้ทำการวิจัย และชี้ให้เห็นว่า การเมืองเป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ทำให้เกิดนักการเมือง และนักการเมืองหลายคนใช้อำนาจในทางแสวงหาประโยชน์ก่อให้เกิดการทุจริตในวงราชการอย่าง กว้างขวาง

2.2 ระบบพรรคการเมืองทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันแสวงหาผลประโยชน์ กลายเป็นการหาเงินแบบเป็นกลุ่ม

2.3 มีการประมุขตัวนักการเมืองพรรคอื่นที่ทำตัวดีหรือเป็นนักพูดจนมี คำพูดเปรียบเทียบกับในครั้งหนึ่งว่า ถ้ามีเงินก็คงซื้อนักการเมืองได้เกือบทั้งสภา และสามารถเป็นรัฐบาลได้ตลอดกาล การเมืองที่มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันว่า ประเทศใดที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยไม่ได้เป็นไปตามกฎเกณฑ์การได้มาซึ่งอำนาจ หรือไม่ได้เป็นไปตามทำนอง คลองธรรม เรียกว่า การเมืองไม่มีเสถียรภาพ ทำให้นักการเมืองเกิดทัศนคติต้องทุจริตคอร์รัปชันเพื่อถอน ทุนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

2.4 การไม่มีเงินช่วยเหลือสนับสนุนการเลือกตั้ง ทำให้นักการเมืองที่ ซื่อสัตย์สุจริตต้องเลือกที่จะกลายเป็นคนยากจนหรือทิ้งเวทีการเมืองไป แต่นักการเมืองที่ไม่สุจริตก็ใช้วิธีทุจริตคอร์รัปชันอย่างเนื่องจากต้องใช้เงินหาเสียงมากผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงต้องเสาะหาความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งการที่กลุ่มต่าง ๆ ที่มีเงินมากหาได้ยาก จึงเปิดโอกาสให้นักธุรกิจที่ร่ำรวยเข้ามาทำหน้าที่แทนกลุ่มต่าง ๆ นักธุรกิจชั้นสูงสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารประเทศ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยอาศัยเงินเป็นสินน้ำใจมากที่สุด

3. มูลเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคม การพิจารณามูลเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันต้องมีการนำธรรมเนียมของสังคมมาพิจารณาด้วยเช่น มีการเปรียบเทียบว่า ในแอฟริกามีการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าเดนมาร์กก็เพราะชาวแอฟริกาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เห็นการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสิ่งธรรมดาที่เกิดขึ้น

ในชีวิตประจำวันอย่างหนึ่ง ไม่ถือว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นสิ่งชั่วร้ายในปี พ.ศ. 2514 รัฐมนตรีของมาเลเซียคนหนึ่งถูกจับได้ว่า รับสินบน แต่แทนที่ประชาชนจะรู้สึกรังเกียจกลับแสดงความสงสารและเห็นใจที่ รัฐมนตรีผู้นั้นทำได้ไม่แนบเนียนพอเป็นต้น (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520)

3.1 มูลเหตุจากการบริหารงานของรัฐที่ขาดประสิทธิภาพซึ่งการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพหมายถึงการปกครองบังคับบัญชาที่หละหลวม ผู้ใต้ปกครองและผู้บังคับบัญชา ไม่สุจริต ซึ่งเห็นได้บ่อย ๆ การไม่กวัดจันควบคุมทางระเบียบวินัยเกือบจะเป็นประเพณีนิยมของบ้านเมืองไป เช่น จากการที่ให้เจ้าหน้าที่ นั่งรถลึบล้อจำนวน 3 คันผ่านด่านต่าง ๆ เข้ามาในกรุงเทพมหานครได้ถูกเรียกหรือเสียเงินแก่เจ้าหน้าที่ด่านหลายสังกัด การทุจริตคอร์รัปชันเช่นนี้หมายถึงการไม่ควบคุมดูแล ความบกพร่องในการบริหารเปิดโอกาสให้แก่อการทุจริตคอร์รัปชัน และบางครั้งการบริหารงานอย่างเป็นทางการมากเกินไปก็ทำการทุจริตคอร์รัปชันมีมากขึ้นด้วย (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520)

3.2 มูลเหตุจากกฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือมีข้อบกพร่องซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของกฎหมาย คือ การทุจริตคอร์รัปชันมิได้เป็นอาชญากรรมที่เห็นได้โจ่งแจ้ง การหาพยานหลักฐานทำได้ยากยิ่งกว่านั้น การทุจริตคอร์รัปชันยังก่อประโยชน์ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย จึงไม่ค่อยมี ฝ่ายใดยอมเปิดเผยและถ้าหากมีฝ่ายใดปรารถนาจะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้กฎหมายหมิ่น ประมาทก็ยับยั้งเอาไว้ทั้งกฎหมายของทุกประเทศเอาผิดกับบุคคลผู้ให้สินบนเท่า ๆ กับผู้รับสินบน จึงไม่ค่อยมีผู้ให้สินบนรายใดกล้าดำเนินคดีกับผู้รับสินบนเลย ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ถ้ากฎหมาย ออกมาตรงกันข้ามกับความพอใจของคนส่วนใหญ่ในสังคมหรือทำให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายนั้นได้เปรียบ ก็เป็นที่มาของการทุจริตคอร์รัปชันเช่นกัน เป็นต้นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการพนัน โสเภณียาเสพติด ที่ดิน ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520)

3.3 มูลเหตุจากการมีตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด ถ้าปราศจากอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ราชการแล้ว การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นได้ยาก แม้จะมีสภาพแวดล้อม ประการอื่นประกอบอยู่ด้วยก็ตาม ส่วนราชการใดจะมีการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็ง ของผู้นำและความยึดมั่นในหลักจริยธรรม หลายกรณีเกิดขึ้นเพราะผู้นำอ่อนแอ การทุจริตคอร์รัปชันพบมากในส่วนราชการที่เจ้าหน้าที่ระดับสูง ไม่สามารถควบคุมเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยให้อดทนต่อความเย้ายวน ของสินบนได้ ยิ่งไปกว่านั้น คือ เจ้าหน้าที่ระดับสูงเหล่านั้น คือ การทุจริตคอร์รัปชันเสียเอง เจ้าพนักงานผู้มีตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติอนุญาตให้สัมปทานหรือคำอนุมัติ อนุญาตประกอบกิจการต่าง ๆ ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะนี้เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด เพราะเป็นไปใน ลักษณะที่เป็นภาษาพูดว่า “เกือบจะว่าไม่ต้องทำอะไร ปลาย่ายเข้ามาติดข้ายเอง” หมายความว่า กัก เรื่องไว้เฉย ๆ เดียวก็วิ่งมาหาเอง แล้วก็ได้มาอย่างนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่า การมีตำแหน่งหน้าที่ที่ เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิดจำเป็นต้องเป็นตำแหน่งใหญ่ ๆ ตำแหน่งเล็ก ๆ ก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งสูง เสมอไป (สุธี อากาศฤกษ์, 2524), (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520)

3.4 มูลเหตุจากการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์โดยสุธีอากาศฤกษ์ ได้สันนิษฐานไว้ว่า การตกอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตมีทางเป็นไปได้ที่ผู้นั้นจะต้อง ทำทุจริตด้วย เนื่องจากมีตัวอย่างของบุคคลที่มาหาในลักษณะเดือดร้อนมากมาย เพราะถูกตั้งกรรมการสอบสวนให้ออก

จากราชการ มีข้าราชการจำนวนไม่น้อยที่บ่นในที่ลับและที่เปิดเผยว่า ตนเองไม่อยากจะเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน แต่จะอย่างไรได้ในเมื่อการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องของ "ระบบ" สอดคล้องกับนายกรัฐมนตรีเนห์รู แห่งอินเดียได้กล่าวไว้ว่า การที่ผู้นำ ระดับสูงประกาศว่า ทุก ๆ คนต่างทำการทุจริตคอร์รัปชันกันทั้งนั้น เป็นการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อ การทุจริตคอร์รัปชันขึ้นมาในสังคม เพราะข้าราชการชั้นผู้น้อยก็จะคิดว่า หากคนอื่นทั่วไปต่างทำการทุจริตคอร์รัปชัน กันหมด แล้วทำไมตนจึงจะไม่ทำเหมือนกับเขาบ้างเล่า (อุทัย หิรัญโต, 2512)

3.5 มูลเหตุอื่น ๆ ของการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น อิทธิพลของภรรยาหรือผู้หญิง กรณีนี้ อุทัย หิรัญโต กล่าวไว้ว่า ภรรยามีอิทธิพลอย่างสำคัญในการก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ เนื่องจากภรรยาข้าราชการเป็นตัวละครสำคัญที่ไปสนับสนุนและส่งเสริมให้สามีของตนทำการทุจริตคอร์รัปชัน ด้วยวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ความมั่งคั่งสมบูรณ์และเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายใน ครอบครัว จุดเริ่มต้นที่ทำให้ภรรยาเข้ามามีส่วนในการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะภรรยาเป็นผู้ใกล้ชิดกับสามี ผู้ใช้อำนาจหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่นมากที่สุด ด้วยเหตุนี้เองที่ผู้แสวงหาประโยชน์จาก ข้าราชการจึงชอบที่จะเข้ามาหา "คุณนาย" หรือเรียกว่า "เข้าหลังบ้าน" ภรรยาจะเข้ามามีบทบาทใน หน้าที่การงานของสามีในบางกรณีสามี อาจจะรังเกียจการทุจริตคอร์รัปชันเพราะเห็นเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายและ กลัวความผิด แต่ต้องจำใจคอร์รัปชัน เพราะกลัวภรรยาจะไม่พอใจและทนอิทธิพลต่อการบงการของภรรยาไม่ไหว

สรุปได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสังคมไทยเป็นเรื่องที่ซับซ้อน และที่ซ่อนเร้นการทุจริตสามารถเกิดขึ้นในหลายรูปแบบและระดับต่าง ๆ รวมถึงการใช้ความอิทธิพลเพื่อได้รับประโยชน์ส่วนตัวทางการเมือง การธุรกิจ หรือองค์กรต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ การทุจริตทางการเมือง การใช้ความอิทธิพลในการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่มคนที่เป็นกลุ่มเสียหาย การทุจริตทางธุรกิจ การทำการธุรกิจที่ไม่ถูกต้องการส่งเสริมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม การใช้อำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การทำผิดกฎหมาย การทุจริตที่เกิดขึ้นในสถาบันรัฐบาล การศึกษา และสถาบันอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและความยุติธรรม

แนวทางในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

การแก้ปัญหาคอร์รัปชันต้องคำนึงถึงโครงสร้าง ระบบ และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่ายเริ่มตั้งแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นระดับผู้ปฏิบัติงานให้บริการโดยตรงต่อประชาชนขึ้นไปถึงผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนนักการเมืองที่เข้ามา มีบทบาทและมีส่วนในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแลและตรวจสอบการบริหารราชการและท้ายที่สุด

คือ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ได้เสนอแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดโทษให้หนักกระหว่างผู้ให้และผู้รับ ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดบทลงโทษ หรือการเพิ่มโทษให้หนักขึ้นทั้งสองฝ่าย เช่น ในส่วนของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คอร์รัปชันต้องรับโทษเพิ่มขึ้น ให้มากกว่าปกติจากความผิดทั่วไป ในขณะที่บริษัทภาคเอกชนจะมีการถูกปรับและมีโทษทางอาญา ควรมีการจัดทำเป็นบัญชีดำที่ไม่สามารถรับการจัดสรรผลประโยชน์จากภาครัฐอีกต่อไป

2. การสร้างเครือข่ายในการต่อต้านการคอร์รัปชัน ซึ่งในการแก้ปัญหาเรื่องคอร์รัปชัน ในสังคมไทยนั้นควรเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ดังนั้น จึงควรมีการเปิดโอกาสในการสร้างกลุ่มเคลื่อนไหว เพื่อขจัดปัญหาการคอร์รัปชันแห่งชาติขึ้น เช่น มีการทำงานประสานความร่วมมือกันในการเฝ้าตรวจสอบ การทำงานของหน่วยราชการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา และอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับกระทรวง ทบวง กรม จนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรของรัฐนั้น จะต้องมีความโปร่งใสในการทำงานในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูล หรือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 หน่วยงานราชการต้องเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการปกปิดข้อมูลจากเดิมที่เคยคิดทุกอย่างยกเว้นเรื่องที่มีเหตุผลเพียงพอในการเปิดเผย โดยหันมาใช้หลักที่ว่า ข้อมูลทุกอย่างเปิดเผยได้หมด และหากมีข้อมูลใดที่ไม่เปิดเผยจะต้องมีเหตุผลสนับสนุนการปกปิดที่เพียงพอ

4. การสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง จะเห็นว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาระดับค่านิยมที่เกิดขึ้น ในสังคมไทย ดังนั้น ในการแก้ไขการคอร์รัปชันนั้น จะต้องจัดการแก้ไขในระดับค่านิยมโดยการสร้างค่านิยมของคนไทยในเรื่องของการเห็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าการช่วยเหลือพวกพ้องในการทำผิดกฎหมาย หรือการสร้างความสำเร็จในชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และความเพียรมากกว่าในการได้ทรัพย์สินมาจากการฉ้อราษฎร์หรือคดโกง

5. เชิดชูบุคคลต้นแบบที่มีความซื่อสัตย์และทำความดี ทั้งนี้ แบบอย่างการกระทำนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและย่อมมีความหมายมากกว่าคำพูด ดังนั้น สังคมไทยจะต้องร่วมกันเชิดชูบุคคลต้นแบบ ซึ่งไม่เพียงเชิดชูรูปแบบหรือตามพิธีการเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลต้นแบบในเรื่องของความซื่อสัตย์ และความดีงาม เช่นโดยเริ่มจากที่โรงเรียน สถาบันการทำงาน รวมถึงหน่วยงานของรัฐ หากสังคมไทยเต็มไปด้วยคนต้นแบบแห่งความซื่อสัตย์และทำความดี และมีการสนับสนุนยกย่องแล้วสังคมนั้นจะเต็มไปด้วยคนเลียนแบบในการทำความดีต่อไป

6. การจัดตั้งหน่วยข่าวที่รับแจ้งเบาะแส โดยเฉพาะภาคประชาชนควรร่วมกันจัดตั้งระบบแจ้งงานข่าวที่เกี่ยวกับระบบราชการ ให้เป็นศูนย์กลางของงานข่าวที่มีข้อมูลแม่นยำ และเชื่อถือได้ เช่น มีการประสานกับเครือข่ายต่าง ๆ ในการรับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำผิดของหน่วยงาน ราชการ และเปิดเป็นสายตรงเพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการคอร์รัปชันหรือส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้หน่วยงานของรัฐที่ถูกพาดพิงต้องระมัดระวังในการใช้อำนาจหน้าที่

หลักการมาภิบาลสู่การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างยั่งยืน

หลายคนคงเคยได้ยินคำว่า “ธรรมาภิบาล” แต่คงไม่ใช่ทุกคนที่รู้ความหมายและความสำคัญของคำคำนี้ ในส่วนของความหมาย คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง การตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรเพื่อบริหารกิจการของบ้านเมือง และแก้ไขปัญหาของสังคม ตลอดจนกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนหรือฝ่ายต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติภายใต้กรอบและกระบวนการทางกฎหมาย อันชอบธรรม หรือกล่าวอย่างง่าย คือ เป็นหลักการในการดำเนินงานของภาครัฐที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ข้อเรียกร้องหรือความต้องการของทุกฝ่ายในสังคมจะได้รับการรับฟัง และเพื่อให้ปัญหาทุจริตหรือประพฤติดมขอลดลงและหมดไปในท้ายที่สุด การที่จะแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้นั้นต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ประการแรก คือ การสร้างค่านิยมความมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับปัจเจกบุคคล และ ประการที่สอง คือ การส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วนของสังคม เป็นกฎเกณฑ์กติกาของสังคมในการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แนวทางในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันใน 2 ระดับ (ประเวศ วะสี, 2546) ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในระดับปัจเจกบุคคล

การสร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ คุณค่าและจิตสำนึกเป็นแกนหรือจิตวิญญาณของสังคม คน องค์กร หรือสังคม ที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึกย่อมไม่มีความหมายและขาดพลังสร้างสรรค์ คุณค่าและ จิตสำนึกจะส่งผลให้การพัฒนาอย่างอื่นได้ผล และการพัฒนาทุกอย่างต้องมุ่งสร้างคุณค่าและจิตสำนึก

การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในระดับบุคคลเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการต่อต้านคอร์รัปชันทั่วไปต่อไปนี้เป็น บางแนวทางที่สามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในระดับบุคคล มีดังนี้

1. การสร้างความตระหนักรู้ เริ่มต้นด้วยการทำให้คนรู้ถึงปัญหาการคอร์รัปชันผลกระทบที่เกิดขึ้น และความสำคัญของการต่อต้านการเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจะช่วยให้บุคคลมีการตระหนักรู้ และสามารถรับมือกับคอร์รัปชันได้

2. การส่งเสริมคุณธรรมและความซื่อสัตย์ กรุณายังตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมและความซื่อสัตย์ในทุกการกระทำ การแสดงความซื่อสัตย์และคุณธรรมส่งผลให้สภาพแวดล้อมรอบตัวมีความมีสุขมากขึ้น

3. การอยู่ร่วมกับองค์กรที่ไม่ทนทุกรูปแบบของคอร์รัปชัน ในกรณีที่ท่านทำงานในองค์กรที่ต่อต้านคอร์รัปชัน ช่วยในการสนับสนุนและร่วมมือกับนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่องค์กรตั้งขึ้น

4. การแจ้งเตือนหรือรายงานการคอร์รัปชัน หากท่านพบเห็นการคอร์รัปชันในองค์กร หรือสภาพแวดล้อมทำงาน, ควรพิจารณาที่จะแจ้งเตือนหรือรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. การเสริมสร้างวัฒนธรรมความคิดที่ต่อต้านคอร์รัปชัน การสนับสนุนและเสริมสร้าง วัฒนธรรมองค์กรที่เต็มไปด้วยความโปร่งใส ความยุติธรรม และคุณธรรมจะช่วยให้การลดโอกาสในการเกิด คอร์รัปชัน

6. การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การพัฒนาทักษะทางวินัยและความรับผิดชอบสามารถช่วย ในการป้องกันตนเองจากการเข้าสู่การกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์หรือคอร์รัปชัน

7. การทำงานร่วมกับคนที่มีความคิดเห็นเดียวกัน การร่วมมือกับคนที่มีความคิดเห็น และค่านิยมเดียวกันสามารถทำให้มีกลุ่มที่ต่อต้านคอร์รัปชันทำงานร่วมกันได้

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่มีผลกระทบ ที่สำคัญต่อสังคมและองค์กรทั้งหมด

ในแต่ละวิชาชีพจึงได้กำหนดจรรยาบรรณมากำหนดบทบาทหน้าที่ และพฤติกรรมของ สมาชิก ในวงการวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น จรรยาบรรณครู จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล จรรยาบรรณ วิชาชีพเภสัช กรรม จรรยาบรรณวิชาชีพทันตกรรม เป็นต้น สำหรับความหมายของวิชาชีพ แตกต่างจากอาชีพทั่วไป กล่าวคือหมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Profession ซึ่งจาก พจนานุกรมหลายฉบับจะมีความหมายใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อาชีพหรืองานที่ต้อง อาศัยวิชาความรู้ ที่มีความก้าวหน้าหรือความชำนาญในระดับสูง รวมทั้งการฝึกฝนที่มีความเฉพาะเจาะจง มีผู้ให้ความหมาย ของวิชาชีพเพิ่มเติมว่า วิชาชีพมีความหมายอยู่ในตัวว่า ต้องใช้วิชาชีพ เพื่อเลี้ยงชีพ ดังนั้น จรรยาบรรณวิชาชีพ จึงหมายถึง ประมวลผลความประพฤติ ข้อบังคับ มรรยาท ที่ผู้ ประกอบวิชาชีพแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษา และส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ฐานะของสมาชิก ความดีงาม รวมทั้งก่อให้เกิดความสงบสุขและความเจริญ ในตัวคน วิชาชีพและสังคม (กุหลาบ รัตนสังธรรม, 2546)

2. แนวทางการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันโดยใช้การการสร้างความจิตสำนึกของพลเมือง และแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

จากการศึกษา ได้มีการเสนอแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ที่จะเป็ประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ดังนี้ แนวทางแรก ควรมีการพัฒนากระบวนการป้องกันและปราบปราม เพื่อไม่ให้ระบบอุปถัมภ์ ระบบพวกพ้อง ระบบอำนาจ ที่ฉ้อฉล เหล่านี้สามารถทำงานได้ ควรมีการดำเนินการพัฒนาระบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย โดยเฉพาะ ข้อมูลในเรื่องที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตเช่น ข้อมูลรายละเอียดโครงการของรัฐ การจัดซื้อจัดจ้าง การคัดเลือก คนเข้าทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ ประกอบกับควรส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับ ของทุกภาคส่วนในสังคม แนวทางต่อมา ควรกำหนดให้หน่วยงานที่กำกับดูแล ตรวจสอบการคอร์รัปชัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนา ฐานข้อมูลให้มีความถูกต้อง ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อกับระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างเสริมจริยธรรมและคุณธรรม ป้องกันและตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันได้มากขึ้น แนวทางที่สาม ควรมุ่งไปที่การปลูกฝังเยาวชนให้เห็นความสำคัญของการป้องกันการทุจริต การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและบรรทัดฐานของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้เกิดค่านิยมที่ไม่ยอมรับการคอร์รัปชัน โดยการประชาสัมพันธ์ และร่วมมือกันใช้ธรรมาภิบาลในหน่วยงาน นอกจากนี้ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่อต้านการทุจริตอื่น ๆ และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการต่อต้านการคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย ควรเพิ่มบทบาทของภาคประชาสังคม การเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม การทำงานของแต่ละหน่วยงาน เป็นกระบอกเสียงของประชาชน เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

สังคมไทยควรจะหันมาตระหนักถึงเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยอาจเริ่มจากการปลูกฝังเยาวชนไทยเกี่ยวกับ “หลักธรรมาภิบาล” ให้ไม่เนิ่นช้าดูดาให้กับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมาบ่อนทำลายสังคมไทยมากไปกว่านี้ประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้นำ หรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใหญ่ในบ้านเมืองเกือบทุกท่านได้กล่าวคำว่า ประชาชนไทย ต้องมี “จิตสำนึก” ในการทำอย่างโน้น ในการทำอย่างนี้ เพื่อให้เกิดความสงบสุข ความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง เพื่อให้ประเทศ เพื่อให้ตนเอง และผู้อื่นไม่มีความเดือดร้อน และมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน ดังนั้นผู้ศึกษาในฐานะนักวิชาการที่มีบทบาทหน้าเผยแพร่งานวิชาการทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ จึงมีความตั้งใจเผยแพร่งานวิชาการทางด้านพฤติกรรม สำหรับให้ประชาชน หรือนักวิชาการได้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันต่อไป (ปรีชา อุยตระกูล, 2561)

จิตสำนึก (Awareness)

มาจาก คำว่า จิต + สำนึก ซึ่ง จิต แปลว่า ใจ และสำนึก แปลว่า ความรู้สึก หรือ รู้สึกรู้สิด ดังนั้น คำว่า จิตสำนึก จึงแปลว่า “มีความรู้หรือความตระหนักรู้ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน” ในทางจิตเวชศาสตร์ มีการแบ่งจิตใจเป็นส่วนต่าง ๆ ตามระดับความรู้สึกตัว โดยอิงทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ดังนี้ ส่วนของจิตที่เรารับรู้ได้ เรียกว่า จิตสำนึก (Conscious) ส่วนของจิตที่เราไม่รับรู้ เรียกว่า จิตไร้สำนึก (Unconscious) ส่วนของจิตไร้สำนึกที่เกือบจะมาอยู่ในจิตสำนึกแล้ว เรียกว่า จิตกึ่งสำนึก (Preconscious) ซึ่งมีการกล่าวกันมานานแล้วว่า ประเทศชาติของเราจะเจริญกว่านี้หลายเท่า หากประชาชนชาวไทยมีจิตสำนึกในหลายอย่าง และจะเห็นได้ว่าการที่มีปัญหามากมายในบ้านเมืองของเราเกี่ยวข้องกับคนไทยที่ขาดจิตสำนึกหลาย ๆ เรื่อง (ยิ่งศักดิ์ จิตตะโคตร, 2555) ดังนี้

1. คำว่า จิตสำนึก ยากที่จะอธิบาย หากจะกล่าวในทางการแพทย์ ก็คงยากที่จะเข้าใจ หากจะกล่าวในทางนามธรรมก็ยากที่จะทำความเข้าใจสัก สรุพบว่า คนเราจะทำอะไรก็ได้ที่ไม่เดือดร้อนต่อตนเอง และผู้อื่นก็เป็นการดี จะถือได้ว่า ท่านมีจิตสำนึกแล้ว จิตสำนึก ถึงแม้จะไม่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก

แต่หากบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีการศึกษา รู้ว่า สิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร ก็สามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับตนเองได้ คำว่า จิตสำนึก ถึงแม้จะเกิดขึ้นในจิตใจ แต่ถ้าหากไม่ปฏิบัติก็ไม่มีประโยชน์อะไร และไม่ถือว่า บุคคลนั้นมีจิตสำนึก

2. การที่คนจะมีจิตสำนึกที่ดีหรือไม่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่รวมทั้ง วัฒนธรรมที่บุคคลนั้นประสบพบด้วย หากแต่บางคนอยากและปรารถนาที่จะทำดี แต่เห็นว่า คนอื่น ๆ ไม่ทำ หรือไม่เห็นจะปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ ก็ยังถือว่า คนบุคคลนั้นขาดจิตสำนึกในจิตใจอยู่ หากว่ามีจิตสำนึกแล้ว และได้ปฏิบัติแล้ว และยังสามารถส่งเสริมเผยแพร่ ให้ผู้อื่นได้รู้จักคำว่า “จิตสำนึก” เพิ่มขึ้นอีก ก็จะทำให้ ประเทศชาติ สังคม ก้าวหน้าทางด้านจิตใจได้ มิใช่เพียงแต่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีพื้นฐานจิตใจของคนเรา กรมสุขภาพจิต แนะนำพ่อแม่ควรเริ่มสอนให้เด็กรู้จักและเริ่มสร้าง พื้นฐานความดี 5 ประการ (เกียรติภูมิ วงศ์รจิต, 2562) ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty and Integrity) สอนให้เด็กเรียนรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น การหยิบยืมของไปใช้นั้นต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของก่อนเท่านั้น และไม่ถือว่า เด็กอย่างรุนแรง เมื่อเด็กเล่าความจริง ให้คำชื่นชมที่เด็กยอมเปิดเผยความจริง แม้ว่าความผิดนั้น จะรุนแรงก็ตาม

2. การมีจิตสาธารณะ (Greater Good) โดยให้คำชื่นชมเด็ก เมื่อเด็กมีความรับผิดชอบ อาสา และเสียสละต่อเรื่องส่วนรวม ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าในตัวเอง เมื่อเด็กมีเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และไม่เห็นแก่ตัว รวมทั้งพาเด็กและครอบครัวออกไปท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเรียนรู้ถึงคุณค่าของธรรมชาติที่มีต่อชีวิตมนุษย์

3. ความเป็นธรรมทางสังคม (Fairness and Justice) โดยรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ไม่ด่วนตัดสิน เปิดใจรับฟัง สอนถึงความสำคัญในการเคารพและให้เกียรติผู้อื่น สร้างค่านิยมการพิทักษ์ ความยุติธรรมและความถูกต้อง สร้างความภาคภูมิใจในตัวเองของเด็กที่ไม่นิ่งเฉยต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และปกป้อง ผู้ที่อ่อนแอกว่าในสังคม

4. การกระทำอย่างรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability) โดยฝึกเรื่องระเบียบ วินัยตั้งแต่ยังเด็ก มีการทำตารางการใช้ชีวิตภายในบ้าน การจัดตารางเรียนเอง มอบหมายหน้าที่ภายในบ้าน ให้ฝึกรับผิดชอบตามระดับพัฒนาการ รวมถึงให้คำชื่นชมเมื่อสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ดี และให้คำชื่นชม เมื่อกล้ายอมรับผิดและยินดีแก้ไขในสิ่งที่ผิด การลงโทษของผู้ปกครองควรใช้วิธีการ ตัด งด ลด ของชอบ แทนการลงโทษด้วยวิธีที่รุนแรง

5. การเป็นอยู่อย่างพอเพียง (Sufficiency and Moderation) โดยการสอนลูกให้รู้จักบังคับตัวเองให้มีความพอประมาณ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น ฝึกความอดทน อดกลั้น ต่อความยากลำบาก เป็นตัวอย่างที่ดีในความไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ของอย่างประหยัดและรู้คุณค่า รู้จักพอเพียง เน้นคุณค่าของความพยายามของลูกมากกว่าผลสำเร็จปลายทาง

ทั้งนี้ การเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ในการปลูกฝังจิตสำนึก และระบบคุณค่าความคิด ความเชื่อ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กมีส่วนร่วมและให้เด็กได้เป็นผู้ปฏิบัติเอง คิดเอง ทำเอง และขบคิดแก้ปัญหาเอง จะเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

สรุปได้ว่า การสร้างจิตสำนึกในภาคราชการของไทย คือ การกำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องปรับปรุงวิธีการบริหารราชการ และการให้บริการสาธารณะเป็นไปตามหลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ส่วนราชการพัฒนาระบบ รูปแบบ กระบวนการ บริหารงานและการให้บริการ สาธารณะให้มีมาตรฐานเท่าเทียมสากลและมีคุณภาพสูงขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงนับว่า เป็นปัญหาสังคมที่หนักมากเรื่องหนึ่งของประเทศไทย เพราะยากแก่การป้องกันและปราบปราม เนื่องจากหาข้อมูลที่แท้จริงได้ค่อนข้างยาก เราอาจพบด้วยตนเองในบางเรื่องและหลาย ๆ เรื่องก็มีการรายงานข่าวทางสื่อมวลชน ความเสียหาย โดยรวมที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีจำนวนแท้จริงเท่าไรย่อมไม่มีทางรู้ได้อย่างถูกต้อง ผู้หวังใยในอนาคต ของประเทศเป็นจำนวนมาก ต่างก็ตระหนักว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่หลวงมาก เปรียบเทียบเหมือนมะเร็ง ร้ายที่กำลังขยายตัวแผ่ซ่านเข้าไป ในร่างกายของผู้ป่วย หากจะรักษาชีวิตไว้จะต้องใช้วิธีการรักษาที่ตรง จุด รวดเร็ว และรุนแรง หลายคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย อาจคิดว่า คงไม่มีทางที่จะปราบการทุจริตคอร์รัปชันใน ประเทศไทยให้หมดสิ้นไปได้ เพราะการทุจริตคอร์รัปชันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งต่อมาได้ครอบคลุมถึงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างรุนแรง คือ ทำให้มีการเร่งรัดใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณะสมบัติ งบประมาณ เป็นต้น เพื่อผลประโยชน์ระยะสั้นของ นักการเมือง และพรรคพวกซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย มากไปกว่าผลประโยชน์ระยะยาวของประชาชนส่วนใหญ่ การเร่งรัดทำลายทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าและบริการแสวงหาผลกำไรสูงสุดของเอกชน ทำให้ เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม การขาดสมดุลในระบบนิเวศ การขาดสมดุลระหว่างเมืองกับชนบท การกระจายรายได้และทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาความยากจนและปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ค่านิยมที่เห็นแก่เงิน เห็นแก่การบริโภคนิยม และเห็นแก่ตัว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เกริกไกร จิระแพทย์. (2520). คอร์รัปชันในรัฐบาลท้องถิ่นรัฐนิวเซาท์เวลส์. แปลและเรียบเรียงโดย วาสิษฐ์ บุนนาค. วารสารสำนักงาน, ป.ป.ป.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). กลเม็ดเด็ดพิชิตคอร์รัปชัน. กรุงเทพฯ: บริษัทซัดเซสมิเดีย จำกัด.

- เกียรติภูมิ วงศ์รจิต. (9 ธันวาคม 2562). *แนะ 5 วิธี สอนเด็กโตไปไม่โกง*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/286854>
- จรัส สุวรรณเวลา. (2546). *จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาล : บทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฏฐดา พิชิตบัญชาการ. (2526). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ: กิ่งจันทร์การพิมพ์.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2518). *ครูกับทางอยู่รอดของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ประเวศ วะสี. (2546). *ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มปท.
- ปรีชา อุยตระกูล (2561). *ประชาสังคมกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบและกลไกในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา* (รายงานวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- พระปลัดเทียน พลวุฒโฒ. (2552). *ธรรมาภิบาล : การแก้ปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทย*. วารสารดิฉัน, 1(766), 1-12.
- ยิ่งศักดิ์ จิตตะโคตร. (14 มิถุนายน 2555). *จิตสำนึกคือสภาพจิตที่มีสติสัมปชัญญะ*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/335967>
- กุหลาบ รัตนสังธรรม. (2546) *การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ภาพรวมจรรยาบรรณวิชาชีพในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา – สภาวิจัยแห่งชาติ. (2509). *การทุจริตในวงราชการ* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สภาวิจัยแห่งชาติ.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอท. ที. เพรส.
- สุธี อาภาศฤกษ์. (2524). *มูลเหตุแห่งคอร์รัปชัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- อุดม มุ่งเกษม. (2545). *Good Governance กับการพัฒนาข้าราชการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- อุทัย หิรัญโต. (2512). *ข้าราชการ: ทำไมคอร์รัปชัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินเดียนสโตร.
- _____. (2517). *ปัญหาข้าราชการคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พัฒนบริหารศาสตร์.
- ACT. (17 มีนาคม 2560). *วงจรของคอร์รัปชัน*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2567, จาก <http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/135/5/วงจรคอร์รัปชัน>
- Bowles, T. (1999). Focusing on time orientation to explain adolescent self concept and academic achievement: Part 2: Testing a model. *Journal of Applied Health Behaviour*, 1(2), 1–8.
- University of Florida. (1963). *Webster's Seventh New collegiate Dictionary*. D 2 C, Merrian Co.